

1. BUŁA (42) sb f

buła (30), **buła** (7), **bula** (3), **bull**a (1), **boła** (1); buła *KrowObr* (2), *BielKron* (13), *Mącz*, *RejZwierc*, *SkarJedn*, *StryjKron*, *CzechEp*, *SarnStat* (2), *KlonWor*; buła *KromRozm I*; buła *PatKaz I* (2), *Murm*; buła : buła *NiemObr* (2 : 3); buła : boła *RejAp* (5 : 1); buła : bulla *Calep* (3 : 1).

Teksty nie oznaczają ó; a jasne.

sg N buła (10). ◇ G buły (7). ◇ A bułę (2). ◇ I bułą (3). ◇ L bulle (1) *NiemObr*. pl G buł (1) *NiemObr*, b(o)ł (1) *RejAp*. ◇ A buły (10). ◇ I bułami (6). ◇ L bułach (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z tych samych przykładów) – XVIII w.

1. *Dekret, ważne urzędowe pismo wydawane przez władzę świecką lub kościelną w ważnych sprawach; przywilej; diploma Murm, Mącz, Cn* (37) :

a. *Dekret papieski [bull*a *Łac śr]* (32) : bula/ oóblyua od fyxta papyeza czwartego moczą papyefką/ vydana takye fromoczy y hanby y ye potąpya *PatKaz I* 13, 13; *Murm* 192; *KrowObr* 242; *BielKron* 196, 225, 386v [2 r.]; A ten zdraycá ma z Rzymu buły iż nie rozgrzełszy aż mu co dádzą. *RejZwierc* 114; *NiemObr* 153 [2 r.], 167.

buła przeciw(ko) komu (2): Wezwawłszy Papież do siebie wżytkich Kárdinałow y wżego Senatu Rzymśkiego z wczonymi ludźmi/ wczynili dekret ktory zową Bułá przeciw Luterowi *BielKron* 196; *NiemObr* 168.

buła na kogo: Bułá na Luterá *BielKron* 468v.

Wyrażenie: »papieska buła« (2): Diploma. Lift/ Prziwileiy á zwłafzcza/ Bułá Pápiefka álbo infzego páná ták fwieckiego yáko Duchownego s zawiésiftemi pieczęćiami. *Mącz* 89c; *KromRozm I* B3.

Zestawienia: »buła Aleksandra Papieža szostego«: Iesli fię w Greckich Cerymoniach ktorych Kościoł nie gáni/ kochafz: chowác ie podobno wedle Buły Alexándrá Papieža Ízoftego/ z dowoleniem [!] Spowiednikow twoich Kátolickich możełz. *SkarJedn* 385.

»buła Wieczerzej Pańskieje«: Tegoż roku w Rzymie [...] Papież w wielki czwartek złorzeczył wżytkim/ łotrom Złodzyeiom/ rozboicom Morfkim/ odščzpieńcom/między ktore też y Luterá włożył z iego náłładowcy/ zową to Bułá Wieczerzej Páńskieje *BielKron* 196v.

Szeregi: »list (Apostolski) (prziwilej), (albo, i) buła; buła i list« (5 : 1): Izali [*Piotr święty*] Buły y lifty iákie/ áby wolno znabiátem ieść poście y w piątki/ kiedy przedawał? *KrowObr* 26; Dotkni go iedno w iákie práwo iego/ álbo w iáką doległość iego/ vyrzyłz liftow/ przywileiow/ boł rozmáithych/ klátew/ kthoremi fie lepiey vbrał niżli w namocnieyfzy páncierz. *RejAp* 80, 112v, 113v, 196v; *SarnStat* 1104.

»mandat abo (i) buła«: (2) : ták chcę mieć ták rofkáziuę etc. hárdzie y zuchwále mándaty ábo buły połyłác y zuchwále z pogrołzką rofkázowác *CzechEp* 334; *NiemObr* 161.

»prziwilej, (albo) buła (odpust)« (2): Iuż Anny/ iuż Máriey pánny mátki Páńskieje nie wípominam/ to iuż tym y zbáwienie y odkupienie y grzechom odpufzczenie przyczytáiąc/ y kościoły im thák iáko y oni pirwfy/ ftáwiáiąc: dziwnemi to ktemu przywileymi/ bułami/ odpufy/ twirdząc y vmocniáiąc *RejAp* 111v, 141v.

b. *Konstytucja, przywileje nadane przez władzę świecką* (6) :

Zestawienie: »złota buła; buła złota« = konstytucja ogłoszona w 1356 r. przez cesarza Karola IV (5 : 1): Drudzy cztherzey Ellektorow Ízli przed Cefá: niołac ornámentá Cefárkie/ według práwá

złotey były *BielKron* 331; [wybraliśmy] Maximilianá fyná Cefarłkiego gruntownie/ y przyfięgami te⁸⁰ potwierdzili. W niczym nauki łtarodawney złotey były nie ná rufzywłzy/ áby fię to łwięte páńłtwo Rzymłkie ná włze łtrony rozłzerzáló *BielKron* 332, 330v [2 r.], 331 [2 r.].

c. *Dyplom szlachecki* (1) : A on więzięń dołtawłzy łiłtow wymatánych Y przyczynnych od Pánow/ y łukien łatánych: Czáfem vkrádnie/ czáfem były łobie kupi: Czáfem drugiego z łiłtow y z pieniędzy złupi. Przekrzci fię tym imieniem/ iákie w łiłcie łtoi *KlonWor* 53.

2. Pieczęć [*bullā Łac śr*] (2) :

Wyrażenie: »bułá złotá«: Tego połtánowienia Krzyżacy táili/ ále przywiley z Bułá złotá Fridericá wtorego Cefárzá pilnie chowáli *StryłKron* 295.

Szereg: »pieczęć i bułá«: A ná znak przereczonych rzeczy łiłt ninieyłzy zá pieczęćiami náłzemi y Bułá Conwentu y Zakonu [*Sigillorum nostrorum ac Bulla Conventus et Ordinis JanStat* 887] [...] połtánowiliłmy/ áby był vmocnion. *SarnStat* 1106.

3. *Główka złotego gwoździa, wypukła ozdoba na odzieży; bulla, pompholyx Calep* [*bullā – to jest jaka łszczyca* [!] *rzecz między piętkroszkami panięńskimi Mącz* 28a; *bullā – częłka, bułłá Calep*] (4) : Balteus – Pas riczerski obiti bułłami. *Calep* 123a; Pompholyx – Bulla ná kaliecznie. *Calep* 820a, 142a, 142b.

Synonimy: 1. a. *dekret, dekretał, list, mandat*, »papieski list«, *przywilej*; 2. *pieczęć*; 3. *częłka*.